

Regeringens proposition

1995/96:217

Ändringar i lagen om aviseringsregister,
m.m.

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 23 maj 1996

Göran Persson

Thomas Östros
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås vissa ändringar i lagen (1995:743) om aviseringsregister. Regeringen föreslås få förordna att vissa stora mottagare av folkbokföringsuppgifter i stället för avisering endast av de uppgifter som mottagaren enligt lag eller förordning får ha i sitt register skall få ändringsavisering för samtliga personer i aviseringsregistret, s.k. bruttoavisering. Myndigheter föreslås få ha terminalåtkomst till uppgift om namn, personnummer, adress, folkbokföringsort och folkbokföringsfastighet m.m. samt avregistrering från folkbokföringen. Regeringen får föreskriva om terminalåtkomst till ytterligare uppgifter. Uppgift om folkbokföringsfastighet och folkbokföringsort m.m. föreslås få bevaras under två år från det att en ny motsvarande uppgift registrerats för att tillgodose Riksförsäkrings-verkets och skatteförvaltningens behov av historiska uppgifter. Dessutom föreslås att utnyttjandet av aviseringsregistret skall vara avgiftsbelagt om inte regeringen föreskriver annat.

I propositionen föreslås också att skatteregisterlagen (1980:343) ändras så att uppgift om ansökan om anstånd med att lämna deklaration skall få registreras i det centrala skatteregistret.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 1997.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Lagtext.....	4
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1995:743) om aviseringsregister	4
2.2	Förslag till lag om ändring i skatteregisterlagen (1980:343)	7
3	Ärendet och dess beredning	10
4	Ändringar i lagen om aviseringsregister	11
4.1	Bruttoavisering	11
4.2	Terminalåtkomst	14
4.3	Bevarande av uppgift om folkbokföringsort m.m.	16
5	Avgifter	19
6	Registrering av ansökan om anstånd i skatteregistret	21
7	Ekonomiska konsekvenser	22
8	Författningskommentarer	23
8.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:743) om aviseringsregister	23
8.2	Förslaget till lag om ändring i skatteregister- lagen (1980:343).....	24
Bilaga 1	Förteckning över de remissinstanser som yttrat sig över betänkandet Folkbokföringsuppgifterna i samhället (SOU 1994:44).....	26
Bilaga 2	Lagrådsremissens lagförslag	27
Bilaga 3	Lagrådets yttrande	32
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 23 maj 1996	33

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1995:743) om aviseringsregister,
2. lag om ändring i skatteregisterlagen (1980:343).

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:743) om aviseringsregister

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1995:743) om
aviserings-register

dels att 4, 6 och 8 §§ skall ha följande lydelse,

*dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 9 §, samt närmast före 9 §
en ny rubrik av följande lydelse.*

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Aviseringsregistret får innehålla uppgifter om personer som är eller har varit folkbokförda i landet eller som annars tilldelats personnummer. För en sådan person får de uppgifter anges som registrerats enligt lagen (1990:1536) om folkbokföringsregister och som avser

1. personnummer,
2. namn,
3. adress,
4. folkbokföringsfastighet, folk- bokföringsort och folkbokföring under särskild rubrik,
4. folkbokföringsfastighet, lägenhetsbeteckning, folkbokföringsort och folkbokföring under särskild rubrik,
5. födelsehemort och födelseort,
6. medborgarskap,
7. civilstånd,
8. make, föräldrar, barn och vårdnadshavare,
9. datum för inflyttning från utlandet,
10. avregistrering med uppgift om dödsfall, utflyttning till utlandet eller annan anledning,
11. medlemskap i icke-territoriell församling.

6 §

Uppgift i aviseringsregistret som enligt lag eller förordning får registreras även i annat register får lämnas ut till den registeransvarige i form av utskrift eller på medium för automatisk databehandling.

Uppgift i aviseringsregistret som enligt lag eller förordning får registreras även i annat register får lämnas ut till den registeransvarige i form av utskrift eller på medium för automatisk databehandling.
Uppgift som inte enligt lag eller förordning får registreras i det

andra registret får lämnas ut till den registeransvarige på medium för automatisk databehandling om det följer av lag eller förordning eller om regeringen har medgett det.

En myndighet får ha terminal-åtkomst till aviseringsregistret i fråga om uppgift om personnummer, namn, adress, folkbokföringsfastighet, lägenhetsbeteckning och folkbokföringsort samt avregistrering från folkbokföringen. Regeringen får föreskriva om terminal-åtkomst även till annan uppgift i registret.

8 §

Uppgift i aviseringsregistret som avses i 4 § 1-8 och 11 skall gallras när en ny, motsvarande uppgift registreras eller när uppgiften inte längre är aktuell. Uppgift om rättat personnummer får dock bevaras under den tid som behövs för att tillgodose ändamålet med registret.

Uppgift i aviseringsregistret som avses i 4 § 1-8 och 11 skall gallras när en ny, motsvarande uppgift registreras eller när uppgiften inte längre är aktuell. Uppgift som avses i 4 § 4 och som ersatts av en ny motsvarande uppgift får dock bevaras i två år efter utgången av det år ändringen registrerades. Vidare får uppgift om rättat personnummer bevaras under den tid som behövs för att tillgodose ändamålet med registret.

Uppgift om datum för inflyttning från utlandet skall gallras fyra år efter utgången av det år då uppgiften registrerades.

Har en person avregistrerats från folkbokföringen, skall uppgift som avses i 4 § 4-9 och 11 gallras vid avregistreringen och övriga uppgifter tio år efter utgången av det år personen avregistrerades.

Regeringen får föreskriva undantag från bestämmelsen om gallring i tredje stycket.

Avgifter

9 §

Utnyttjandet av aviseringsregistret skall vara avgiftsbelagt, om inte regeringen

*föreskriver annat. Regeringen eller
den myndighet som regeringen
bestämmer fastställer avgifterna.*

*Första stycket innebär inte
någon inskränkning i rätten att ta
del av och mot fastställd avgift få
kopia eller utskrift av allmän
handling enligt
tryckfrihetsförordningen.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

2.2 Förslag till lag om ändring i skatteregisterlagen (1980:343)

Härigenom föreskrivs i fråga om skatteregisterlagen (1980:343)¹
dels att 1 a och 10 a §§ skall upphöra att gälla,
dels att 7 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §²

För fysisk och juridisk person får, utöver de uppgifter som anges i 5 och 6 §§, det centrala skatteregistret innehålla följande uppgifter.

1. Sådana uppgifter om ägarförhållandena i fåmansföretag, företag som enligt 3 § 12 a mom. tredje stycket lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt skall behandlas som fåmansföretag, fåmansägt handelsbolag och dotterföretag som avses i 2 kap. 16 § lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter.

2. Uppgifter angående avslutad revision, verkställt besök eller annat sammanträffande enligt 3 kap. 7 § taxeringslagen (1990:324), 17 kap. 4 § mervärdesskattelagen (1994:200), 78 § 2 a mom. uppbördslagen (1953:272), 27 a § lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare eller 19 b § lagen (1958:295) om sjömansskatt. För varje sådan åtgärd får anges tid, art, beskattningsperiod, skatteslag, myndighets beslut om beloppsmässiga ändringar av skatt eller underlag för skatt med anledning av åtgärden samt uppgift huruvida bokföringsskyldighet har fullgjorts.

3. Uppgift om registrering av skyldighet att betala skatt, uppgift om innehav av skattsedel på preliminär skatt, uppgifter om beslut om återkallelse av skattsedel på preliminär F-skatt med angivande av skälen för beslutet, uppgifter som behövs för att bestämma skatt eller avgift enligt uppbördslagen, lagen om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare, lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster, lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, lagen (1990:912) om nedsättning av socialavgifter, mervärdesskattelagen och lagen (1951:763) om beräkning av statlig inkomstskatt på ackumulerad inkomst samt uppgifter om redovisning, inbetalning och återbetalning av sådana skatter eller avgifter.

4. Uppgift om maskinellt framställt förslag till beslut om beskattning.

5. Uppgift om beslut om anstånd med *avgivande av* deklaration och med *betalning av* skatt, dock ej skälen för besluten, samt uppgift om att laga förfall föreligger för underlåtenhet att fullgöra deklarationsskyldighet.

5. Uppgift om *ansökan om anstånd med att lämna deklaration*, uppgift om beslut om anstånd med *att lämna* deklaration och med *att betala* skatt, dock ej skälen för *ansökningarna eller* besluten, samt uppgift om att laga förfall före-ligger för underlåtenhet att full-göra deklarationsskyldighet.

6. Administrativa och tekniska uppgifter som behövs för beskattningen.

7. Uppgifter som skall lämnas i förenklad självdeklaration, särskild självdeklaration enligt 2 kap. 10 § första stycket punkterna 2-4 och andra stycket lagen om självdeklaration och kontrolluppgifter samt uppgifter som skall lämnas enligt 2 kap. 25 § lagen om självdeklaration och kontrolluppgifter.

8. Uppgift om beslut om beskattning, dock ej skälen för beslutet och uppgift om utmätning enligt 68 § 6 mom. uppbördslagen.

9. Uppgift om att fordran mot personen registrerats hos kronofogde-myndighet, uppgift om indrivningsresultat, uppgift om att en person ålagts betalningsskyldighet i egenskap av bolagsman eller företrädare för en juridisk person, uppgift om beslut om skuldsanering, ackord, likvidation eller konkurs samt uppgift om betalningsinställelse.

10. Uppgift om antal anställda och de anställdas personnummer.

11. Uppgift om telefonnummer, särskild adress för skattsedelsförsändelse samt namn, adress och telefonnummer för ombud.

12. Uppgift från kontrolluppgift som enligt 3 kap. lagen om självdeklaration och kontrolluppgifter skall lämnas utan föreläggande samt från sådan särskild uppgift som avses i 3 § lagen (1959:551) om beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

13. Uppgift om beteckning, köpeskilling, basvärde, delvärde, taxeringsvärde, omräknat delvärde, beskattningsnatur, typ av fång och tidpunkt för fång för fastighet som ägs eller innehas av personen, andelens storlek om fastigheten har flera ägare och övriga uppgifter som behövs för beräkning av statlig fastighetsskatt samt uppgift som behövs för värdering av bostad på fastighet.

14. Uppgift om tid och art för planerad eller pågående revision samt beskattningsperiod och skatteslag som denna avser samt uppgift om tid för planerat besök eller annat sammanträffande enligt 3 kap. 7 § taxerings-lagen, 17 kap. 4 § mervärdesskattelagen, 78 § 2 a mom. uppbördslagen, 27 a § lagen om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare eller 19 b § lagen om sjömansskatt.

15. Uppgift om postgiro- och bankgironummer, om personen är näringsidkare samt, om fullmakt lämnats för bank- eller postgiro att ta emot skatteåterbetalning på ett konto, datum för fullmakten samt kontots nummer och typ.

16. Uppgift om antal perioder om trettio dagar för vilka den skattskyldige uppburit inkomst som beskattas enligt lagen om sjömansskatt.

17. Uppgift om omsättning i näringsverksamhet.

18. Uppgifter angående resultat av bruttovinstberäkning, annan beräkning av relationstal eller liknande, skönsmässig beräkning och belopp som under beskattningsåret stått till förfogande för levnadskostnader.

19. Uppgift från centrala bilregistret om innehav av fordon samt om fordonets registreringsnummer, märke, typ och årsmodell.

20. Uppgift för beräkning av skattereduktion för fackföreningsavgift, uppgifter enligt 6 § första och andra styckena lagen (1993:672) om skattereduktion för utgifter för byggnadsarbete på bostadshus, uppgifter enligt 7 § lagen (1995:1623) om skattereduktion för riskkapitalinvesteringar och uppgifter enligt 6 § första och andra styckena lagen (1996:000) om skattereduktion för utgifter för byggnadsarbete på bostadshus för bestämmande av skattereduktion enligt nämnda lagar samt uppgift om beslut om sådan skattereduktion.

21. Uppgift om bosättningsland och tidpunkt för byte av bosättningsland.

22. Uppgifter om antal årsanställda i en koncern i fall som avses i 2 kap. 16 § sista stycket lagen om självdeklaration och kontrolluppgifter, totalt respektive i Sverige, koncernomsättning och koncernbalansomslutning för koncernmoderföretag.

23. Uppgift om beteckning på ersättningsbostad som avses i 11 § lagen (1993:1469) om uppskovsavdrag vid byte av bostad, uppskovsavdragets storlek, belopp som enligt 10 § nämnda lag skall reducera omkostnadsbeloppet samt, om ersättningsbostaden utgörs av bostad som avses i 11 § andra meningen nämnda lag, föreningens eller bolagets organisationsnummer och namn.

24. Uppgift som skall lämnas enligt 13 kap. 29 eller 30 § mervärdes-skattelagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

¹ Lagen omtryckt 1983:143.

Senaste lydelse av

1 a § 1990:1537

10 a § 1990:1537.

² Lydelse enligt prop. 1995/96:229.

3 Ärendet och dess beredning

Aviseringsutredningen (Fi 1992:12) lämnade i mars 1994 betänkandet Folkbokföringsuppgifterna i samhället (SOU 1994:44). I betänkandet föreslogs att ett nytt register för tillhandahållande av folkbokföringsuppgifter skulle inrättas. Registret föreslogs ersätta skattemyndigheternas regionala register över befolkningen (personbanden), det s.k. riksaviseringsbandet och det statliga person- och adressregistret (SPAR). Det nya centrala registret skulle enligt förslaget få utnyttjas av såväl myndigheter som enskilda och få användas för att utföra aviseringar m.m. samt urvalsdragningar för direktreklamändamål. Användarna skulle få tillgång till uppgifterna i registret antingen på ADB-medium eller genom terminalåtkomst. Utnyttjandet av registret föreslogs vara avgiftsbelagt. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 1*. En sammanställning över remissyttrandena finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi94/1261).

Den 8 juni 1995 beslutade riksdagen om att ett nytt register för avisering av folkbokföringsuppgifter, aviseringsregistret, skall inrättas (prop. 1994/95:201, bet. 1994/95:SkU26, rskr. 1994/95:372). Aviseringsregistret skall ersätta personbanden och riksaviseringsbandet. Riksskatteverket skall ha registeransvaret för det nya aviseringsregistret. Registret skall få användas av myndigheter för bl.a. aktualisering, kontroll och komplettering av uppgifter i myndigheternas personregister. Aviseringsregistret skall innehålla uppgifter om en persons identitet, bosättning och familj samt de ytterligare uppgifter som behövs för att behovet av allmänt efterfrågade folkbokföringsuppgifter skall kunna tillgodoses. Vissa uppgifter som är av särskilt känslig natur skall inte få registreras. I huvudsak skall registret endast innehålla aktuella uppgifter. Registret beräknas kunna tas i bruk i början av år 1997.

Regeringen tog i den proposition som låg till grund för riksdagens beslut inte ställning till alla de förslag Aviseringsutredningen lagt fram, utan förslagen i propositionen inskränktes till en modernisering och lagreglering av den nuvarande aviseringsverksamheten. Två av de frågor som inte behandlades var möjligheten till terminalåtkomst och eventuella avgifter för utnyttjandet av aviseringsregistret. Regeringen anförde därvid att den avsåg att återkomma till frågorna i ett senare sammanhang. Remissinstanserna var positiva till Aviseringsutredningens förslag om terminalåtkomst. Flera remissinstanser var emellertid negativa till förslaget om avgiftsbeläggning av registret. Regeringen avser att nu behandla dessa frågor.

Regeringen gav den 18 maj 1995 Riksrevisionsverket i uppdrag att ta fram principer för prissättning av informationstjänster. Resultatet har redovisats i Riksrevisionsverkets rapport (RRV 1995:64) Principer för prissättning av informationstjänster.

Regeringen tar i detta sammanhang även upp en framställning från Riksskatteverket om ändring i lagen (1995:743) om aviseringsregister för

att möjliggöra s.k. bruttoavisering. Framställningen har remissbehandlats. Justitiekanslern, Länsrätten i Södermanlands län, Datainspektionen, Statskontoret, Riksrevisionsverket, Rikspolisstyrelsen, Kriminalvårds-styrelsen, Lantmäteriverket, Totalförsvarets pliktverk, Vägverket, Centrala studiestödsnämnden och Svenska kyrkans centralstyrelse har yttrat sig. En remissammanställning finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi 95/6176).

Vidare behandlas framställningar från Riksförsäkringsverket och Svenska kommunförbundet om ändringar i lagen om aviseringsregister. Framställningarna har remissbehandlats. Justitiekanslern, Länsrätten i Södermanlands län, Datainspektionen, Statskontoret, Riksrevisionsverket, Riksskatteverket, Socialstyrelsen, Svenska Bankföreningen och Svenska Inkassoföreningen har yttrat sig. En remissammanställning finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi 95/6584 och Fi 95/6800).

Slutligen tar regeringen i detta sammanhang även upp en framställning från Riksskatteverket om ändring i skatteregisterlagen (1980:343). Datainspektionen har yttrat sig över framställningen (Fi 95/6882).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 9 maj 1996 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 2*.

Lagrådets yttrande finns i *bilaga 3*. Regeringen har i propositionens lagförslag följt Lagrådets förslag. Dessutom har vissa redaktionella ändringar gjorts i lagtexten.

4 Ändringar i lagen om aviseringsregister

4.1 Bruttoavisering

Regeringens förslag: Regeringen skall få förordna att vissa stora mottagare av folkbokföringsuppgifter i stället för avisering endast av de uppgifter som mottagaren enligt lag eller förordning får ha i sitt register skall få ändringsavisering för samtliga personer i aviseringsregistret, s.k. bruttoavisering.

Riksskatteverkets förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Datainspektionen* och *Justitiekanslern* avstyrker framställan och anför bl.a. att förslaget kan innebära en ökad risk för att uppgifter registreras utan tillstånd. Övriga remissinstanser tillstyrker eller har inte något att erinra mot förslaget. *Statskontoret* anser att regeringen bör få ge tillstånd till bruttoavisering om det finns särskilda skäl. *Svenska*

kyrkans centralstyrelse anför att för Svenska kyrkans del är en bruttoavisering nödvändig för att nuvarande registerlösning skall fungera. *Vägverket* anför att den tidigare metoden med s.k. vägverksmarkeringar visade sig alltför ojämn och skapade luckor i registren. *Riksrevisionsverket* anser att förslaget kostnadskonsekvenser bör analyseras och att den lösning som är mest kostnadseffektiv och säker bör väljas.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 6 § lagen (1995:743) om aviseringsregister får avisering ske endast av uppgifter som mottagaren enligt lag eller förordning får ha i sitt register. Syftet med bestämmelsen är bl.a. att den sambearbetning av registren som uppkommer vid inhämtandet inte skall kräva särskilt tillstånd enligt datalagen.

Riksskatteverket föreslår i sin framställning att vissa mottagare skall få ändringsaviseringar för samtliga personer i aviseringsregistret oavsett om personerna förekommer i mottagarens register eller inte, s.k. bruttoavisering. Ur detta material söks sedan uppgifter fram rörande personer som finns i mottagarens register. Uppgifter om övriga personer gallras bort. De myndigheter som enligt Riksskatteverket är aktuella för bruttoavisering är Rikspolisstyrelsen, Kriminalvårdsstyrelsen, Lantmäteriverket, Vägverket, Svenska kyrkans centralstyrelse, Centrala studiestödsnämnden, Totalförsvarets pliktverk och kronofogdemyndigheterna. Bakgrunden till Riksskatteverkets framställning är att verket under år 1995 sammanträffat med var och en av de myndigheter som i det nuvarande aviseringssystemet är stora mottagare av ändrade folkbokföringsuppgifter. Myndigheterna har vid dessa sammanträffanden redovisat sina behov och önskemål i fråga om det nya systemet. De nu nämnda myndigheterna har därvid framfört att de önskar bruttoavisering. Ordningen med bruttoavisering tillämpas sedan flera år för dessa myndigheter, med undantag av Pliktverket, vid avisering genom riksaviseringsbandet.

Datainspektionen och Justitiekanslern avstyrker förslaget. De menar att bruttoaviseringen innebär stor risk för att uppgifter utöver de nödvändiga registreras.

Alternativen till bruttoavisering varierar beroende på kretsen av registrerade i mottagarens register. För vissa mottagare kan en avgränsning av den personkrets som aviseringen skall avse ske med hjälp av de allmänna uppgifterna i aviseringsregistret, t.ex. kommuntillhörighet. För andra mottagare kan en sådan avgränsning ske endast med hjälp av särskilda markeringar i aviseringsregistret, t.ex. utvisande de personer som finns i körkortsregistret. Ett annat alternativ till bruttoaviseringar är att mottagaren tillhandahåller aviseringsregistret en fil med personnummer för de personer som aviseringen skall avse.

Regeringen har i den proposition som låg till grund för riksdagens beslut att inrätta aviseringsregistret uttalat att det nya aviseringsregistret så långt möjligt bör utformas så att aviseringsmarkeringar inte blir nödvändiga (se prop. 1994/95:201 s. 30). Detta gäller särskilt markeringar som utvisar att personen förekommer i t.ex. polisens register eller markeringar som på annat sätt innehåller känslig information. Uppgifterna skyddas hos

skattemyndigheten endast genom folkbokföringssekretessen. Huvudregeln är då att uppgifterna är offentliga. Känslig information som t.ex. att en person förekommer i register hos polisen eller kriminalvården är direkt olämplig att ha i ett stort centralt register över befolkningen, särskilt som uppgifterna endast skulle ha ett svagt sekretesskydd. Den nuvarande metoden med aviseringsmarkeringar har heller inte fungerat tillfredsställande. För bl.a. Vägverket och Lantmäteriverket föranledde bristerna att de, efter att ha fått tillstånd av Datainspektionen, övergick till bruttoavisering. Enligt regeringens bedömning är aviseringsmarkeringar därför inte något lämpligt alternativ för de aviseringar som nu är i fråga.

Ett annat alternativ till bruttoaviseringar är som redan nämnts att mottagaren tillhandahåller aviseringsregistret en fil med personnummer för de personer som aviseringen skall avse. Flera mottagare har emellertid integritetskänsliga register, t.ex. Kriminalvårdsstyrelsen, Pliktverket och polisen. Det är enligt regeringens mening mindre lämpligt att dagligen sända filer till Riksskatteverket som innehåller känslig information, t.ex. personnummer på de personer som är intagna på kriminalvårdsanstalt eller förekommer i polisens register. Filöverföring är inte heller en lämplig ordning i de fall mottagarens register har en stor population. En sådan hantering föranleder väsentligt högre kostnader hos Riksskatteverket för driften av registret. Vägverket och Rikspolisstyrelsen har vidare förklarat att ett system som innebär att de dagligen skall skicka filer till Riksskatteverket för uppdatering av myndighetens register föranleder betydligt högre kostnader även för deras del än ett system med bruttoavisering.

Datainspektionen medger i dag bruttoavisering från SPAR till samtliga mottagare med fler än 2,5 miljoner registerposter. Tillstånden motiveras med att bruttoavisering framstår som det enda praktiskt genomförbara alternativet om den registeransvariges register har ansevärda volymer. Tillstånden för bruttoavisering från SPAR kommer i fortsättningen att begränsas på det sättet att endast personnumren bruttoaviseras. Den registeransvarige samkör sedan de aviserade personnumren med sitt eget register och återsänder de "träffar" han får till SPAR som i sin tur aviserar de fullständiga uppgifterna beträffande dessa personer. Denna typ av bruttoavisering förutsätter dock att samtliga personer som mottagaren önskar avisering om redan finns i mottagarens register. För flertalet myndigheter är detta inte fallet. Myndigheternas register skall uppdateras med t.ex. nyfödda barn, personer som uppnått viss ålder och invandrade personer. Eftersom myndigheten inte har dessa personer i sina register kommer de heller aldrig att få träff på dessa personnummer vid matchningen med sitt register. Den teknik som används vid bruttoavisering från SPAR skulle också föranleda ökade kostnader för aviseringarna.

I dag bruttoaviseras ändringar i folkbokföringen till de myndigheter som aviseras via riksaviseringsbandet. Det har inte framkommit att dessa myndigheter skulle missbruka nuvarande ordning genom att registrera andra uppgifter än de får. Att det nuvarande systemet med bruttoavisering från riksaviseringsbandet skulle innebära risker från integritetssynpunkt i övrigt har heller inte framkommit.

Det har först under aviseringsregistrets uppbyggnad visat sig att det i dag inte finns lämpliga tekniska lösningar som kan utgöra ett alternativ till den nuvarande bruttoaviseringen vad gäller mottagare som har känsliga register eller stora populationer i sina register. Kostnaderna blir också betydligt högre för såväl Riksskatteverket som användarna om ett system med filöverföring används. Regeringen anser att det från ekonomisk synpunkt inte är rimligt att välja ett alternativ som innebär att de nu aktuella myndigheterna dagligen skall skicka filer till Riksskatteverket för uppdatering av myndigheternas register. Inte heller från integritetssynpunkt kan det enligt regeringens mening anses finnas några tungt vägande skäl mot att tillåta bruttoavisering. Detta gäller särskilt mot bakgrund av att det nuvarande systemet med bruttoavisering fungerat utan anmärkning under en lång tid.

Kan bruttoavisering inte användas och förorsakar andra alternativ mottagaren stora kostnader kan det få negativa effekter på myndigheternas utnyttjande av uppgifterna, vilket innebär att myndigheternas ajourhållning av registren försämras. Inaktuella uppgifter i registren medför en ökad risk för integritetsintrång för den enskilde. Enligt regeringens bedömning talar därför övervägande skäl för att – till dess andra alternativ till dagens system utvecklats – tillåta bruttoavisering till vissa myndigheter.

En förutsättning för bruttoavisering är givetvis att rutinerna hos mottagande myndighet är sådana att det inte finns någon risk att personer som inte får finnas i mottagarens register registreras och att de uppgifter som inte får registreras omedelbart förstörs.

Regeringen bör få föreskriva om vilka myndigheter som skall få bruttoavisering. En bestämmelse om detta föreslås tas in i 6 § lagen om aviseringsregister.

4.2 Terminalåtkomst

Regeringens förslag: Myndigheter skall få ha terminalåtkomst till uppgift om personnummer, namn, adress, folkbokföringsfastighet, lägenhetsbeteckning, folkbokföringsort och avregistrering från folkbokföringen. Regeringen skall få föreskriva om terminalåtkomst även till annan uppgift i aviseringsregistret.

Aviseringsutredningens förslag överensstämmer i allt väsentligt med regeringens. Utredningen föreslog dock inte att terminalåtkomst skall finnas till uppgift om folkbokföringsfastighet, lägenhetsbeteckning och folkbokföringsort.

Remissinstanserna har tillstyrkt eller inte haft något att erinra mot förslaget. *Svea hovrätt* ifrågasätter dock om det inte kan vara lämpligare och mer praktiskt om det ankom på Datainspektionen i stället för regeringen

att föreskriva vilka myndigheter som skall få tillgång till andra uppgifter än grundläggande sådana i aviseringsregistret.

Skälen för regeringens förslag: Aviseringsregistret skall enligt nuvarande regler få användas endast för utlämnande av uppgifter på papper eller ADB-medium och inte via terminal. I den proposition som låg till grund för lagen om aviseringsregister tog regeringen inte ställning till frågan om terminalåtkomst till aviseringsregistret. Regeringen anförde bl.a. att mot bakgrund av de betydande fördelar terminalåtkomsten medför för användarna borde kostnaderna för den vidareutveckling av registret som behövs för att ansluta myndigheterna via terminal till registret betalas av användarna (se prop. 1994/95:201 s. 23). Flera remissinstanser har emellertid ställt sig negativa till att de skall betala avgifter för att använda registret. Regeringen tar i det följande (avsnitt 5) upp frågan om avgifter.

Terminalåtkomst medför betydande fördelar för användarna. Det finns också ett stort intresse för terminaltransaktioner för folkbokföringsuppgifter. Ett av skälen till detta torde vara att direktåtkomst är överlägsen när det gäller att få tillgång till aktuella uppgifter. Åtkomsten har också den fördelen att den kan begränsas till uppgifter som är av omedelbart intresse för användaren. Uppgifter som inhämtas med hjälp av terminal är lättare att hålla aktuella för den myndighet som behöver uppgifterna än personbevisuppgifter som ofta härrör från tidpunkten då ett ärende påbörjades hos myndigheten. Vidare är det lättare att undvika felaktiga personuppgifter om dessa registreras endast på ett ställe. Det finns alltså starka skäl att tillåta en mer eller mindre allmän terminalåtkomst till grundläggande folkbokföringsuppgifter.

Från effektivitetssynpunkt är det en fördel om så många användare som möjligt får en fullständig terminalåtkomst till aviseringsregistret. En utsträckt terminalåtkomst skulle medföra att den omfattande hanteringen av personbevis skulle minska. Även antalet telefonförfrågningar till skattemyndigheterna skulle minska. Detta skulle i sin tur innebära resursbesparingar, främst inom skatteförvaltningen men även hos andra myndigheter. Terminalåtkomst skulle också kunna medföra att varje myndighet alltid kunde använda aktuella uppgifter om bl.a. namn, personnummer och adress, till fördel för både myndigheten och den enskilde.

Att släppa fri åtkomsten till ett centralt personregister med många och delvis känsliga uppgifter om varje person skulle emellertid kunna anses strida mot den enskildes rätt till personlig integritet. Det är dock numera tekniskt möjligt att vid terminalåtkomst avgränsa registeruppgifter för olika användare. Risker för integritetsintrång avtar självfallet i takt med att åtkomsten till ett centralt befolkningsregister begränsas för terminalanvändarna. Den begränsning som ligger närmast till hands är att rättsligt inskränka användarnas åtkomst till vissa typer av folkbokföringsuppgifter. Med ett sådant arrangemang, som begränsar en terminalanvändares åtkomstmöjligheter till att gälla t.ex. uppgifter om namn, personnummer och adress kan riskerna för integritetsintrång minskas påtagligt.

Uppgift om namn, personnummer, adress, folkbokföringsfastighet och folkbokföringsort är av intresse för så gott som samtliga användare av folkbokföringsuppgifter och bör kunna göras tillgängliga via terminal för samtliga. Uppgifterna kan inte anses integritetskänsliga och de efterfrågas av flertalet myndigheter. När uppgift om lägenhetsbeteckning införs i folkbokföringen finns ett stort intresse av åtkomst via terminal även till den uppgiften. Det framstår vidare som grundläggande att den som söker efter en person via terminal kan få besked om att personen i fråga har avlidit eller av annat skäl, i första hand utvandring, inte längre är aktuell inom folkbokföringen.

För att bli en effektiv ersättning för det stora antalet personbevis måste en terminalåtkomst för myndigheter avse fler uppgifter utöver de grundläggande uppgifterna om namn, personnummer och adress. I första hand kan uppgifter om födelseort och familjeförhållanden behöva göras tillgängliga under förutsättning att respektive myndighet har ett verkligt behov av uppgifterna för sin verksamhet. Terminalåtkomst till övriga uppgifter (medborgarskap, invandringsland m.m.) bör i huvudsak inte tillåtas. Detta utesluter dock inte att exempelvis en användare som har ett särskilt behov av t.ex. uppgift om medborgarskap kan få del av den uppgiften via terminal.

Enligt regeringens bedömning bör varje myndighets rätt att få terminalåtkomst till uppgift om namn, personnummer, adress, folkbokföringsfastighet, lägenhetsbeteckning, folkbokföringsort och avregistrering från folkbokföringen läggas fast i lag medan det bör överlämnas till regeringen att meddela föreskrifter om ytterligare åtkomst. En myndighets behov av utökad terminalåtkomst får kartläggas närmare innan sådana föreskrifter meddelas.

Bestämmelser om terminalåtkomst föreslås tas in som ett nytt andra stycke i 6 § lagen om aviseringsregister.

4.3 Bevarande av uppgifter om folkbokföringsort m.m.

Regeringens förslag: Om en uppgift om folkbokföringsfastighet, lägenhetsbeteckning, folkbokföringsort eller folkbokföring under särskild rubrik ersatts av en ny motsvarande uppgift, får den gamla uppgiften bevaras under två år efter utgången av det år då den nya uppgiften registrerades.

Riksförsäkringsverkets och Svenska kommunförbundets förslag överensstämmer delvis med regeringens.

Riksförsäkringsverket har föreslagit att uppgift om tidigare folkbokföringsort skall få bevaras i registret under sådan tid att rätt folkbokföringsort den 1 november året före kan bestämmas.

Kommunförbundet har föreslagit att aviseringsregistret skall innehålla uppgift om föregående och innevarande folkbokföringsort m.m. samt att uppgift om invandringskommun och invandringsdatum bevaras i fyra år. Vidare föreslår kommunförbundet att uppgift om andra- och tredjekommun för invandrare skall få bevaras under två år räknat från invandringsdatum samt att invandringskommun och andra- och tredjekommun införs som specifika termer i aviseringsregistret. Dessa termer behövs för kontroll av att kommunernas ersättning från staten för flyktingmottagande är riktig.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har tillstyrkt Riksförsäkringsverkets förslag. *Statskontoret* anför dock att förslaget strider mot grundtanken att aviseringsregistret i princip bara skall omfatta aktuella uppgifter och anser att det finns andra alternativ för att tillgodose Riksförsäkringsverkets behov. *Riksrevisionsverket* anser att beslutsunderlaget bör kompletteras med dels kostnads-/nyttokalkyler, dels en analys av de konsekvenser som kan uppstå för andra aktörer och intressen om de framförda kraven tillgodoses. *Riksskatteverket* anför att Riksförsäkringsverkets behov av att erhålla uppgiften om en persons folkbokföringsort den 1 november föregående år är detsamma som gör sig gällande för beskattningsverksamheten inom skatteförvaltningen.

Justitiekanslern, Datainspektionen, Länsrätten i Södermanlands län och *Statskontoret* avstyrker kommunförbundets förslag. Datainspektionen och Justitiekanslern anser att kommunens behov av uppgifter inte är av sådan art att det finns skäl att utöka registret med historiska uppgifter. *Riksrevisionsverket* anser att även detta beslutsunderlag bör kompletteras med dels kostnads-/nyttokalkyler, dels en analys av de konsekvenser som kan uppstå för andra aktörer och intressen om de framförda kraven tillgodoses. Övriga remissinstanser tillstyrker eller har inte något att erinra mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 1 kap. 4 § lagen (1962:381) om allmän försäkring skall den försäkrade vara inskriven hos den allmänna försäkringskassa inom vars verksamhetsområde han var folkbokförd den 1 november föregående år. I princip är det denna s.k. inskrivningskassa som beslutar om förmåner till den försäkrade. Vissa slag av ärenden kan dock inskrivningskassan ge i uppdrag till en annan försäkringskassa att handlägga. För att besluten inte skall bli ogiltiga är det därför av stor vikt att rätt försäkringskassa fattar beslut i ärendena.

I dag får Riksförsäkringsverket folkbokföringsuppgifter genom löpande aviseringar från det s.k. riksaviseringsbandet. Varje avisering om ändrad folkbokföringsort innehåller uppgifter om både en persons aktuella folkbokföringsort och folkbokföringsorten per den 1 november föregående år. Det nya aviseringsregistret får enligt 8 § lagen (1995:743) om aviseringsregister endast innehålla uppgift om en persons aktuella folkbokföringsort.

Det förekommer att skattemyndigheterna ändrar en persons folkbokföring retroaktivt. Eftersom detta kan påverka personens försäkringskassetillhörighet, behöver Riksförsäkringsverket även i fortsättningen ha avisering om hans folkbokföringsort per den 1 november

föregående år. Kan Riksförsäkringsverket inte få denna uppgift kan det medföra att ett stort antal försäkrade kommer att vara inskrivna hos fel försäkringskassa.

Motsvarande behov att löpande kunna få uppgift om en persons folkbokföringsort den 1 november gör sig gällande även för beskattningsverksamheten inom skatteförvaltningen. Rätt beskattningsort är enligt 66 § kommunalskattelagen (1928:370) den kommun där den skattskyldige skall vara folkbokförd den 1 november året före året näst före taxeringsåret. En tidigare folkbokföringsort som ändras kan därför påverka rätt beskattningsort för tidigare inkomstår. Det är således av stor betydelse inte enbart för försäkringskassan att kunna få uppgift om rätt hemort den 1 november.

Det är väsentligt för de förmånsberättigade att rätt försäkringskassa snabbt kan fatta rättsligt giltiga beslut. Det är på motsvarande sätt av stor betydelse för de skattskyldiga att bli beskattade i rätt kommun. Såväl Riksförsäkringsverket som skattemyndigheterna har således ett stort behov av att uppgift om folkbokföringsort den 1 november året före inskrivningsåret respektive andra året före taxeringsåret löpande kan fås genom aviseringsregistret. Några möjligheter för dessa myndigheter att till en rimlig kostnad själva lagra uppgiften tycks inte finnas. Enligt regeringens mening bör därför gallringsbestämmelsen i 8 § lagen om aviseringsregister ändras så att det blir möjligt att spara uppgifter om folkbokföringsort i aviseringsregistret under den tid som behövs för att Riksförsäkringsverket och skattemyndigheterna skall kunna få erforderliga uppgifter som grund för de försäkrades kassatillhörighet respektive de skattskyldigas beskattningsort. För att tillgodose de behov som finns på såväl socialförsäkrings- som beskattningsområdet bör uppgift om folkbokföringsort och folkbokföringsfastighet m.m., som har ersatts av en ny motsvarande uppgift, bevaras i två år efter utgången av det år då den nya uppgiften registrerades.

Kommunernas behov kommer med den föreslagna ändringen att i huvudsak tillgodoses. Kommunernas behov i övrigt av historiska uppgifter rörande folkbokföringsort m.m. gäller framför allt interkommunal och inomkommunal ersättning, bevakning av elevhandlingar inom skolan samt sociala utredningar. Enligt regeringens bedömning får kommunernas eventuella behov av ytterligare bevarande av dessa uppgifter tillgodoses på annat sätt än genom att uppgifterna bevaras i aviseringsregistret.

När det gäller frågan om att införa särskilda termer som utvisar invandringskommun samt andra- och tredje-kommun för invandrare bedömer regeringen att kommunernas behov skall kunna tillgodoses redan genom de uppgifter som kommer att finnas i registret. Enligt förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktningmottagande har den kommun där flykten enligt personbanden är folkbokförd rätt till ersättning. Ersättning betalas till den kommun som först tar emot flykten samt till en kommun som flykten därefter under bidragsperioden flyttar till. Även den kommun som flykten flyttar från har rätt till ersättning. Rätten till ersättning är således inte beroende av om den kommun som flykten

flyttar till är första, andra eller tredje kommun. Avgörande är om utlänningen flyttar till en ny kommun inom tjugofyra månader. Det är enligt regeringens bedömning därför inte nödvändigt att i registret ha särskilda termer som visar om det är första, andra eller tredje kommun. Av de uppgifter som föreslås finnas i registret kan utläsas om utlänningen flyttat från en kommun till en annan och om denna flyttning gjorts inom tjugofyra månader från invandringen (första folkbokföringsdag).

5 Avgifter

Regeringens förslag: Utnyttjandet av aviseringsregistret skall vara avgiftsbelagt. Regeringen skall dock få föreskriva att visst utnyttjande skall vara avgiftsfritt. Avgifterna skall bestämmas av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer.

Aviseringsutredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Skälen för regeringens förslag: De myndigheter som i dag får uppgifter via riksaviseringsbandet med stöd av 6 och 8 §§ förordningen (1981:4) om det statliga person- och adressregistret betalar inga avgifter för detta. Inte heller för centralt gjorda kategoriuttag till myndigheter tas avgifter ut. För vissa uttag som görs ur personbanden finns bestämmelser om avgifter i folkbokföringskungörelsen (1967:495). Regeringen har i beslut den 14 december 1995 medgett att avgifter får tas ut för utlämnande av uppgifter från personbanden även i vissa andra fall.

I den proposition som låg till grund för inrättandet av aviseringsregistret ansåg regeringen, mot bakgrund av att aviseringsregistret skulle kunna användas endast för utlämnande i form av utskrift eller på ADB-medium men inte via terminal, att det inte fanns skäl att införa avgifter för aviseringar till myndigheter. Frågan om i vilken omfattning avgifter bör tas ut för att täcka kostnaderna för registret skulle emellertid övervägas på nytt när frågan om terminalåtkomst behandlades (se prop. 1995/96:201 s. 23).

Fler myndigheter än de som i dag använder det nuvarande systemet har anmält intresse att vara aviseringsmottagare i det nya systemet. Det kan dessutom antas att ADB-användningen rent allmänt kommer att utökas de kommande åren och att i samband därmed även användningen av aviseringsregistret ökar. Mot denna bakgrund anser Riksskatteverket att det kan uppkomma svårigheter med att klara finansieringen av aviseringskostnaderna med fasta anslag.

Bedömningen att Riksskatteverket skulle klara kostnaderna för aviseringssystemet inom befintliga ramar gjordes utifrån det förhållande att aviseringsverksamheten skulle omfatta i stort sett nuvarande mottagare. Det förhållande att fler mottagare vill använda registret ändrar delvis

förutsättningarna för denna ståndpunkt. De mottagare som i dag inte använder riksaviseringsbandet eller personbanden har fått folkbokföringsuppgifter på annat sätt och sannolikt betalat för detta. Vissa användare av personbanden har också med stöd av folkbokföringskungörelsens bestämmelser eller det tidigare nämnda regeringsbeslutet betalat avgifter för utnyttjandet.

De nuvarande skiftande ekonomiska villkoren för tillgång till folkbokföringsuppgifterna är inte grundade på en sammanhållen avvägning av hur kostnaderna bör fördelas. Det finns inte anledning att tillämpa olika ekonomiska villkor för att förse de offentliga organen med folkbokföringsuppgifter. Enligt regeringens bedömning talar övervägande skäl för att utnyttjandet av registret bör vara avgiftsbelagt. En myndighet måste då hela tiden väga behovet av viss uppgift mot andra behov. Om aviseringen av folkbokföringsuppgifter är en "fri nytthet" finns inga incitament till prövning av behovet. Regeringen föreslår mot bakgrund av det anförda att utnyttjande av aviseringsregistret skall vara avgiftsbelagt.

Detta innebär att avgifter kommer att tas ut även av de myndigheter som hittills kostnadsfritt försetts med uppgifter om inte undantag görs. Sådana undantag, som bör få beslutas av regeringen, kan komma i fråga om det av särskilda skäl är motiverat beträffande visst uppgiftslämnande för centrala samhällsfunktioner. I de fall en uppgiftsskyldighet finns enligt lag eller förordning bör det kunna motivera att uppgiften tillhandahålls avgiftsfritt. I dessa fall har riksdag eller regering bedömt att det är av stor vikt att mottagaren får tillgång till folkbokföringsuppgifter. Ett annat skäl kan vara att uttag av avgifter för uppgiftslämnande i hög grad skulle påverka myndighetens verksamhet. Den service som mottagarna i sådana fall skall få utan avgift bör enligt regeringens mening motsvara dagens tillhandahållande. Avgiftsfrihet skall således inte medges för sådant utlämnande som sker genom dator-till-datorkoppling eller genom terminalåtkomst.

Riksrevisionsverket har i en rapport (RRV 1995:64) Principer för prissättning av informationstjänster lämnat förslag till hur avgifter för uttag av information ur databaser skall beräknas. Rapporten bereds för närvarande inom Finansdepartementet. Riksrevisionsverket föreslår att en enhetlig princip för prissättning av uttag av information ur databaser tillämpas inom den offentliga sektorn, såvida inte annat har beslutats. Den föreslagna prissättningsprincipen innebär att avgifterna för uttagen skall beräknas så att samtliga kostnader för att framställa och distribuera uttagen täcks.

De principer som redovisats av Riksrevisionsverket bör ligga till grund för beräkningen av avgifterna för utnyttjandet av aviseringsregistret. Vid bestämmandet av avgifterna för aviseringsverksamheten bör således självkostnadsprissättning tillämpas på så sätt att samtliga direkta och indirekta kostnader för uttagen täcks. Avgifterna skall således täcka kostnaderna för driften av registret. Däremot skall avgifterna inte täcka kostnaderna för uppbyggnaden av aviseringsregistret. Avgifterna skall heller inte täcka någon andel av kostnaderna för den övriga

folkbokföringsverksamheten, dvs. insamlandet av uppgifter m.m. Kostnaderna för folkbokföringsverksamheten finansieras över anslag på statsbudgeten.

Kostnaderna för att tillhandahålla uppgifter varierar starkt beroende på i vilka former och på vilket medium uppgifterna lämnas. Avgifterna bör utformas med hänsyn till detta.

Terminalåtkomsten medför betydande fördelar för användarna. En annan metod för utlämnande som kan användas är direkt kommunikation dator till dator, dvs. mellan aviseringsregistret och den mottagande myndighetens dator. Tekniken påminner i stora delar om terminalåtkomst och medför i likhet med terminalåtkomsten betydande fördelar för mottagaren. Uppgifter kan med den tekniken vid behov överföras direkt till myndighetens register. Terminalåtkomst och dator-till-datorkoppling förutsätter emellertid att omfattande säkerhetsrutiner, exempelvis vad avser behörighet, byggs in i ADB-systemet. En sådan utveckling är kostsam och bör därför enligt regeringens mening betalas av användarna. Avgifter för terminalåtkomst och dator-till-datorkoppling skall således även innefatta kostnaden för uppbyggnaden av funktionen.

Det bör ankomma på regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Riksskatteverket att med utgångspunkt i nu redovisade principer besluta om de avgifter som skall tas ut. Influtna medel bör få disponeras i Riksskatteverkets verksamhet. Bestämmelser om avgifter bör tas in i en ny paragraf, 9 §, i lagen om aviseringsregister.

6 Registrering av ansökan om anstånd i skatteregistret

Regeringens förslag: Ansökan om anstånd med att lämna deklaration skall få registreras i det centrala skatteregistret.

Riksskatteverkets förslag överensstämmer med regeringens.

Datainspektionen har inget att erinra mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Den som i en varaktigt bedriven näringsverksamhet biträder deklarationsskyldiga med att upprätta självdeklaration kan för vissa kategorier deklarationsskyldiga som skall lämna särskild självdeklaration efter ansökan få tillstånd att enligt tidsplan lämna deklarationerna under tiden den 1 april - den 15 juni under taxeringsåret, s.k. byråanstånd (2 kap. 33 § lagen [1990:325] om självdeklaration och kontrolluppgifter). Till ansökan skall fogas en förteckning över de deklarationsskyldiga som ansökan gäller. När skattemyndigheten fattat beslut om anstånd registreras uppgift om anståndet i det centrala skatteregistret.

Ansökningarna och förteckningarna har hittills lämnats på papper, vilket medför att skattemyndigheten manuellt får registrera ett stort antal personnummer resp. organisationsnummer. År 1995 rörde det sig om 673 862 fysiska och juridiska personer. Skatteförvaltningen planerar dock att fr.o.m. år 1997 tillåta att förteckningarna lämnas med hjälp av automatisk databehandling.

Enligt 7 § skatteregisterlagen (1980:343) får uppgift om beslut om anstånd med att lämna deklaration registreras i det centrala skatteregistret. Enligt regeringens mening bör även uppgift om ansökan om anstånd med att lämna deklaration få registreras i det centrala skatteregistret. Härigenom underlättas arbetet för såväl skattemyndigheter som redovisningsbyråer och banker m.fl. I 7 § skatteregisterlagen bör därför tas in en bestämmelse om att ansökan om anstånd skall få registreras i

det centrala skatteregistret. I fråga om terminalåtkomst och gallring bör samma regler som för beslut om anstånd gälla.

7 Ekonomiska konsekvenser

Avisering och annat tillhandahållande av folkbokföringsuppgifter sker för närvarande på flera olika sätt. De myndigheter som får folkbokföringsuppgifter från riksaviseringsbandet betalar som redan nämnts inte några avgifter för uppdatering och annan avisering. Kostnaderna för lämnandet av dessa uppgifter bestrids inom anslaget till skatteförvaltningen. Kostnaderna för den nuvarande aviseringsverksamheten kan beräknas till 10-15 miljoner kr per år. Driftkostnaderna för aviseringsregistret, förutom kostnader för terminalåtkomst och dator-till-datorkoppling, har beräknats till cirka 5,5 miljoner kr per år. Aviseringsregistret beräknas därmed ge en besparing netto på cirka 5-10 miljoner kr.

Förslaget om att ta ut avgifter för utnyttjandet av aviseringsregistret innebär att avgifter kommer att tas ut även av de myndigheter som tidigare fått uppgifter utan kostnad om inte regeringen föreskriver att aviseringen skall vara avgiftsfri. I de fall regeringen anser att det av särskilda skäl är motiverat att inte ta ut avgift kommer förslaget inte att innebära några kostnader vad gäller sedvanlig avisering för mottagande myndigheter. För de övriga myndigheter som hittills fått uppgifter utan avgift kommer dock förslaget att innebära ökade kostnader. De avgifter som kommer att tas ut kommer emellertid att vara så låga att kostnaderna kan täckas inom myndighetens anslag. Till detta kommer att aviseringsregistret i sig innebär en sådan förbättring av kvalitén på de aviserade uppgifterna att detta kan sägas uppväga de ökade kostnaderna.

För kommunerna torde förslaget om avgifter inte komma att innebära några ökade kostnader. Kommunerna betalar i dag i flertalet fall för att få folkbokföringsuppgifter från personbanden. Visst uppgiftslämnande till kommunerna är dock avgiftsfritt.

Folkbokföringsuppgifter har inte tidigare kunnat hämtas in genom dator-till-datorkoppling eller terminalåtkomst till skatteförvaltningens register. Nyttan av dessa tekniker ligger till stor del hos användarna. Myndigheternas ärendehantering kan i flertalet fall effektiviseras och förenklas genom att de får möjlighet att snabbt få del av aktuella folkbokföringsuppgifter. I vissa fall torde terminalåtkomsten göra myndighetsspecifika personregister obehövliga. Flertalet myndigheter har också i remissyttranden över Aviseringsutredningens förslag framhållit fördelarna med terminalåtkomst. Myndigheterna får enligt regeringens mening bedöma om nyttan av terminalåtkomst eller dator-till-datorkoppling uppväger kostnaderna för detta. Kostnaderna för användarna bör mot bakgrund av vad som sagts finansieras inom befintliga anslag för respektive myndighets verksamhet.

Terminalåtkomst till aviseringsregistret kommer även att innebära besparingar för skatteförvaltningen, framför allt genom att efterfrågan på personbevis kommer att minska.

8 Författningskommentarer

8.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:743) om aviseringsregister

4 §

Ändringen i *punkt 4* föranleds av att när folkbokföring på lägenhet införs kommer det finnas behov av att också kunna avisera denna uppgift. Folkbokföring på lägenhet kommer inledningsvis endast att ske i Högalids församling i Stockholms kommun och i Gävle kommun. I övrigt kommer efter föreskrifter av regeringen folkbokföring på lägenhet att införas successivt i den takt som lägenhetsregistret för området blir klart (se prop. 1995/96:90).

6 §

I *första stycket* har införts en bestämmelse som ger regeringen möjlighet att förordna om att även andra uppgifter än de som får registreras hos mottagaren skall få lämnas ut på medium för ADB. Regeringen kan med stöd av denna bestämmelse förordna om att vissa myndigheter skall få s.k. bruttoavisering, vilket innebär att mottagaren får ändringsaviseringar för samtliga personer i aviseringsregistret oavsett om myndigheten själv har personen i sitt register (se avsnitt 4.1).

Endast de myndigheter som av särskilda skäl har behov av bruttoavisering avses få detta. Det är inte något som skall tillämpas i normala fall. De myndigheter som för närvarande är aktuella för bruttoavisering är Rikspolisstyrelsen, Kriminalvårdsstyrelsen, Lantmäteriverket, Totalförsvarets pliktverk, Vägverket, kronofogdemyndigheterna, Centrala studie-stödsnämnden och Svenska kyrkans centralstyrelse. Dessa myndigheter har register som omfattar stora delar av befolkningen eller register med känsliga uppgifter. Det är därför inte lämpligt att det i aviseringsregistret markeras att en person förekommer även i sådant register.

I ett nytt *andra stycke* regleras vilka uppgifter som en myndighet får ha terminalåtkomst till. Bestämmelsen innebär dock inte att angivna uppgifter alltid skall lämnas ut. Enligt 7 kap. 15 § sekretesslagen gäller sekretess i verksamhet som avser folkbokföring eller annan liknande registrering av befolkningen, för uppgift om enskilda personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående lider men om uppgiften röjs. Sekretesskyddet gäller såväl för uppgifter av särskilt ömtålig art som för normalt harmlösa uppgifter vilka på grund av omständigheterna i det enskilda fallet är skyddsvärda. Ett exempel på den sistnämnda typen av uppgifter kan vara en persons adress i fall av befarad personförföljelse. I de fall en persons adress bör hållas hemlig på grund av befarad personförföljelse förs en markering om särskild sekretessprövning, s.k. spärrmarkering, in i folkbokföringsregistren. Spärrmarkeringen är endast en

administrativ registreringsåtgärd och fungerar som varningssignal. Hos den myndighet som inte kan erbjuda

sekretesskydd skall en spärrmarkerad uppgift inte göras tillgänglig via terminal.

Regeringen kan med stöd av andra meningen medge terminalåtkomst till ytterligare uppgifter. Exempelvis ligger det nära till hands att polismyndigheten får tillgång till uppgift om födelseort (anges för personer som inte är födda i landet). Därigenom kan pass för personer som är födda utomlands utfärdas på samma enkla sätt som i dag görs för personer födda i Sverige. Att detta inte kan ske har länge varit ett problem som bl.a. påtalats av Diskrimineringsombudsmannen.

8 §

I *första stycket* har tagits in ett undantag från bestämmelsen om att en uppgift alltid skall gallras när en ny motsvarande uppgift registreras. Uppgift om folkbokföringsfastighet, lägenhetsbeteckning, folkbokföringsort och folkbokföring under särskild rubrik skall få bevaras i två år från det att uppgiften ersattes av en ny motsvarande uppgift. Syftet är att tillgodose Riksförsäkringsverkets och skattemyndigheternas behov av att kunna hämta in uppgift om var en person var folkbokförd den 1 november året före inskrivningsåret respektive andra året före taxeringsåret. Detta för att rätt försäkringskassetillhörighet respektive rätt beskattningsort skall kunna bestämmas.

9 §

Utnyttjandet av aviseringsregistret skall vara avgiftsbelagt om inte regeringen föreskriver annat. Detta kan bli aktuellt t.ex. om uppgiftsskyldighet finns enligt lag eller förordning. Avgiftsfrihet skall dock inte medges för sådant utlämnande som sker genom dator-till-dator-koppling eller terminalåtkomst.

I enlighet med *Lagrådets* förslag har i ett andra stycke tagits in en bestämmelse om att avgiftsbeläggningen inte innebär någon inskränkning i rätten att ta del av och mot fastställd avgift få kopia eller utskrift av allmän handling enligt tryckfrihetsförordningen.

8.2 Förslaget till lag om ändring i skatteregisterlagen (1980:343)

1 a §

Paragrafen infördes, liksom 10 a §, i samband med tillkomsten av lagen (1990:1536) om folkbokföringsregister. I propositionen som föregick lagstiftningen uttalades att paragraferna skulle ses som övergångsbestämmelser i avvaktan på att de tekniska folkbokföringssystemen blivit helt utbyggda bl.a. i fråga om möjligheten att söka på annan uppgift än personnummer (prop. 1990/91:53 s. 42 f.). Genom bestämmelsen öppnades en möjlighet att använda det centrala skatteregistret för att identifiera personer i ärenden där exempelvis ett personnummer angetts felaktigt eller saknades. När nu aviseringsregistret är färdigt att tas i bruk och möjlighet till terminalåtkomst kommer att finnas

bör skatteregistren inte längre användas för kontroller i folkbokföringsärenden.

7 §

I *punkt 5* har tagits in en bestämmelse om att anstånd med att lämna deklaration skall få registreras i det centrala skatteregistret. På samma sätt som gäller i fråga om beslut om anstånd får inte skälen för anståndet registreras.

Paragrafen föreslås också ändrad i prop. 1995/96:229 Skattereduktion för utgifter för byggnadsarbete på bostadshus.

10 a §

Se kommentaren till 1 a §.

Förteckning över de remissinstanser som yttrat sig över betänkandet Folkbokföringsuppgifterna i samhället (SOU 1994:44)

Efter remiss har yttranden över betänkandet avgivits av Riksdagens ombudsmän (JO), Justitiekanslern, Domstolsverket, Riksåklagaren (RÅ), Datainspektionen, Värnpliktsverket, Socialstyrelsen, Folkhälsoinstitutet, Riksförsäkringsverket, Riksskatteverket, Riksarkivet, Statens invandrarverk, Statskontoret, Riksrevisionsverket, Statistiska centralbyrån, Statens person- och adressregister-nämnd, Rikspolisstyrelsen (RPS), Svea hovrätt, Kammarrätten i Göteborg, Länsrätten i Södermanlands län, Kriminalvårdsstyrelsen, Statens räddningsverk, Vägverket, Post- och telestyrelsen, Generaltullstyrelsen, Centrala studiestödsnämnden, Verket för högskoleservice, Skolverket, Boverket, Centralnämnden för fastighetsdata, Patent- och registreringsverket, Statens löne- och pensionsverk, Svenska kyrkans centralstyrelse, Svenska kyrkans församling och pastoratförbund, Landstingsförbundet, Svenska kommunförbundet, Svenska Bankföreningen, Sveriges Försäkringsförbund, Sveriges Industriförbund, Sveriges Köpmannaförbund, Företagarnas riksorganisation, Svenska Inkassoföreningen, Posten AB, CityMail AB, Svensk Adressändring AB (SvAAB), Swedma, Svenska Bokförläggareföreningen, Dafa Data AB, Dialogdata Informationssystem AB.

I ett gemensamt yttrande med Swedma och Svenska Bokförläggareföreningen har också Annonserföreningen, Dagligvaruleverantörers Förbund, Direkthandelsföretagens Förening, Svenska Postorderföreningen, Sveriges Marknadsförbund, Sveriges Reklamförbund och Sveriges Telemarketingförening yttrat sig.

RÅ har bifogat yttranden som han hämtat in från Åklagarmyndigheterna i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Riksarkivet har bifogat yttrande som hämtats in från Landsarkivet i Härnösand.

RPS har bifogat yttranden som styrelsen hämtat in från polismyndigheterna i Stockholm och Göteborg.

Lagrådsremissens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:743) om aviseringsregister

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1995:743) om
aviseringsregister

dels att 4, 6 och 8 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 9 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Aviseringsregistret får innehålla uppgifter om personer som är eller har varit folkbokförda i landet eller som annars tilldelats personnummer. För en sådan person får de uppgifter anges som registrerats enligt lagen (1990:1536) om folkbokföringsregister och som avser

1. personnummer,	
2. namn,	
3. adress,	
4. folkbokföringsfastighet, folk-
bokföringsort och folkbokföring
under särskild rubrik,	4. folkbokföringsfastighet,
<i>lägenhetsbeteckning</i> , folkbok-
föringsort och folkbokföring under
särskild rubrik,
5. födelsehemort och födelseort,	
6. medborgarskap,	
7. civilstånd,	
8. make, föräldrar, barn och vårdnadshavare,	
9. datum för inflyttning från utlandet,	
10. avregistrering med uppgift om dödsfall, utflyttning till utlandet eller
annan anledning,	
11. medlemskap i icke-territoriell församling.	

6 §

Uppgift i aviseringsregistret som enligt lag eller förordning får registreras även i annat register får lämnas ut till den registeransvarige i form av utskrift eller på medium för automatisk databehandling.

Uppgift i aviseringsregistret som enligt lag eller förordning får registreras även i annat register får lämnas ut till den registeransvarige i form av utskrift eller på medium för automatisk databehandling. *I övrigt får uppgift i registret lämnas ut på medium för automatisk databehandling endast om det följer av lag eller förordning eller om regeringen har medgett det.*

En myndighet får ha terminal-åtkomst till aviseringsregistret i fråga om uppgift om personnummer, namn, adress, folkbokföringsfastighet, lägenhetsbeteckning och folkbokföringsort samt avregistrering från folkbokföringen. Regeringen får föreskriva om terminalåtkomst även till annan uppgift i registret.

8 §

Uppgift i aviseringsregistret som avses i 4 § 1-8 och 11 skall gallras när en ny, motsvarande uppgift registreras eller när uppgiften inte längre är aktuell. Uppgift om rättat personnummer får dock bevaras under den tid som behövs för att tillgodose ändamålet med registret.

Uppgift i aviseringsregistret som avses i 4 § 1-8 och 11 skall gallras när en ny, motsvarande uppgift registreras eller när uppgiften inte längre är aktuell. Uppgift som avses i 4 § 4 och som ersatts av en ny motsvarande uppgift får dock bevaras i två år efter utgången av det år ändringen registrerades. Vidare får uppgift om rättat personnummer bevaras under den tid som behövs för att tillgodose ändamålet med registret.

Uppgift om datum för inflyttning från utlandet skall gallras fyra år efter utgången av det år då uppgiften registrerades.

Har en person avregistrerats från folkbokföringen, skall uppgift som avses i 4 § 4-9 och 11 gallras vid avregistreringen och övriga uppgifter tio år efter utgången av det år personen avregistrerades.

Regeringen får föreskriva undantag från bestämmelsen om gallring i tredje stycket.

9 §

Utnyttjandet av aviseringsregistret skall vara avgiftsbelagt om inte regeringen föreskriver annat. Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer fastställer avgifterna.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

2 Förslag till lag om ändring i skatteregisterlagen (1980:343)

Härigenom föreskrivs i fråga om skatteregisterlagen (1980:343)¹
dels att 1 a och 10 a §§ skall upphöra att gälla,
dels att 7 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §²

För fysisk och juridisk person får, utöver de uppgifter som anges i 5 och 6 §§, det centrala skatteregistret innehålla följande uppgifter.

1. Sådana uppgifter om ägarförhållandena i fåmansföretag, företag som enligt 3 § 12 a mom. tredje stycket lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt skall behandlas som fåmansföretag, fåmansägt handelsbolag och dotterföretag som avses i 2 kap. 16 § lagen (1990:325) om självdeklaration och kontrolluppgifter.

2. Uppgifter angående avslutad revision, verkställt besök eller annat sammanträffande enligt 3 kap. 7 § taxeringslagen (1990:324), 17 kap. 4 § mervärdesskattelagen (1994:200), 78 § 2 a mom. uppbördslagen (1953:272), 27 a § lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare eller 19 b § lagen (1958:295) om sjömansskatt. För varje sådan åtgärd får anges tid, art, beskattningsperiod, skatteslag, myndighets beslut om beloppsmässiga ändringar av skatt eller underlag för skatt med anledning av åtgärden samt uppgift huruvida bokföringsskyldighet har fullgjorts.

3. Uppgift om registrering av skyldighet att betala skatt, uppgift om innehav av skattsedel på preliminär skatt, uppgifter om beslut om återkallelse av skattsedel på preliminär F-skatt med angivande av skälen för beslutet, uppgifter som behövs för att bestämma skatt eller avgift enligt uppbördslagen, lagen om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare, lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster, lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, lagen (1990:912) om nedsättning av socialavgifter, mervärdesskattelagen och lagen (1951:763) om beräkning av statlig inkomstskatt på ackumulerad inkomst samt uppgifter om redovisning, inbetalning och återbetalning av sådana skatter eller avgifter.

4. Uppgift om maskinellt framställt förslag till beslut om beskattning.

5. Uppgift om beslut om anstånd med *avgivande av* deklaration och med *betalning av* skatt, dock ej skälen för besluten, samt uppgift om att laga förfall föreligger för underlåtenhet att fullgöra deklarationsskyldighet.

5. Uppgift *om ansökan om anstånd med att lämna deklaration*, uppgift om beslut om anstånd med *att lämna* deklaration och med *att betala* skatt, dock ej skälen för *ansökningarna eller* besluten, samt uppgift om att laga förfall föreligger för underlåtenhet att fullgöra deklarationsskyldighet.

6. Administrativa och tekniska uppgifter som behövs för beskattningen.

7. Uppgifter som skall lämnas i förenklad självdeklaration, särskild självdeklaration enligt 2 kap. 10 § första stycket punkterna 2--4 och andra stycket lagen om självdeklaration och kontrolluppgifter samt uppgifter som skall lämnas enligt 2 kap. 25 § lagen om självdeklaration och kontrolluppgifter.

8. Uppgift om beslut om beskattning, dock ej skälen för beslutet och uppgift om utmätning enligt 68 § 6 mom. uppbördslagen.

9. Uppgift om att fordran mot personen registrerats hos kronofogde-myndighet, uppgift om indrivningsresultat, uppgift om att en person ålagts betalningsskyldighet i egenskap av bolagsman eller företrädare för en juridisk person, uppgift om beslut om skuldsanering, ackord, likvidation eller konkurs, uppgift om betalningsinställelse.

10. Uppgift om antal anställda och de anställdas personnummer.

11. Uppgift om telefonnummer, särskild adress för skattsedelsförsändelse samt namn, adress och telefonnummer för ombud.

12. Uppgift från kontrolluppgift som enligt 3 kap. lagen om självdeklaration och kontrolluppgifter skall lämnas utan föreläggande samt från sådan särskild uppgift som avses i 3 § lagen (1959:551) om beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

13. Uppgift om beteckning, köpeskilling, basvärde, delvärde, taxeringsvärde, omräknat delvärde, beskattningsnatur, typ av fång och tidpunkt för fång för fastighet som ägs eller innehas av personen, andelens storlek om fastigheten har flera ägare och övriga uppgifter som behövs för beräkning av statlig fastighetsskatt samt uppgift som behövs för värdering av bostad på fastighet.

14. Uppgift om tid och art för planerad eller pågående revision samt beskattningsperiod och skatteslag som denna avser samt uppgift om tid för planerat besök eller annat sammanträffande enligt 3 kap. 7 § taxerings-lagen, 17 kap. 4 § mervärdesskattelagen, 78 § 2 a mom. uppbördslagen, 27 a § lagen om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare eller 19 b § lagen om sjömansskatt.

15. Uppgift om postgiro- och bankgironummer, om personen är näringsidkare samt, om fullmakt lämnats för bank- eller postgiro att ta emot skatteåterbetalning på ett konto, datum för fullmakten samt kontots nummer och typ.

16. Uppgift om antal perioder om trettio dagar för vilka den skattskyldige uppburit inkomst som beskattas enligt lagen om sjömansskatt.

17. Uppgift om omsättning i näringsverksamhet.

18. Uppgifter angående resultat av bruttovinstberäkning, annan beräkning av relationstal eller liknande, skönsmässig beräkning och belopp som under beskattningsåret stått till förfogande för levnadskostnader.

19. Uppgift från centrala bilregistret om innehav av fordon samt om fordonets registreringsnummer, märke, typ och årsmodell.

20. Uppgift för beräkning av skattereduktion för fackföreningsavgift och uppgifter enligt 6 § första och andra styckena lagen (1993:672) om skattereduktion för utgifter för byggnadsarbete på bostadshus, uppgifter enligt 7 § lagen (1995:1623) om skattereduktion för riskkapitalinvesteringar och uppgifter enligt 6 § första och andra styckena lagen (1996:000) om skattereduktion för utgifter för byggnadsarbete på bostadshus för bestämmande av skattereduktion enligt nämnda lagar samt uppgift om beslut om sådan skattereduktion.

21. Uppgift om bosättningsland och tidpunkt för byte av bosättningsland.

22. Uppgifter om antal årsanställda i en koncern i fall som avses i 2 kap. 16 § sista stycket lagen om självdeklaration och kontrolluppgifter, totalt respektive i Sverige, koncernomsättning och koncernbalansomslutning för koncernmoderföretag.

23. Uppgift om beteckning på ersättningsbostad som avses i 11 § lagen (1993:1469) om uppskovsavdrag vid byte av bostad, uppskovsavdragets storlek, belopp som enligt 10 § nämnda lag skall reducera omkostnadsbeloppet samt, om ersättningsbostaden utgörs av bostad som avses i 11 § andra meningen nämnda lag, föreningens eller bolagets organisationsnummer och namn.

24. Uppgift som skall lämnas enligt 13 kap. 29 eller 30 §§ mervärdes-skattelagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

¹ Lagen omtryckt 1983:143.

Senaste lydelse av

1 a § 1990:1537

10 a § 1990:1537.

² Lydelse enligt prop. 1995/96:229.

Lagrådet

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1996-05-17

Närvarande: justitierådet Staffan Magnusson, f.d. presidenten i Försäkringsöverdomstolen Leif Ekberg, regeringsrådet Leif Lindstam.

Enligt en lagrådsremiss den 9 maj 1996 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1995:743) om aviseringsregister,
2. lag om ändring i skatteregisterlagen (1980:343).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kammarrättsassessorn Birgitta Pettersson.

Förslagen föranleder följande yttrande av *Lagrådet*:

Förslaget till lag om ändring i lagen om aviseringsregister

I 9 § har tagits in regler om avgiftsbeläggning av utnyttjande av aviseringsregistret. Enligt vad som framhålls i författningskommentaren innebär bestämmelserna inte någon inskränkning i rätten att ta del av och mot fastställd avgift få kopia eller utskrift av allmän handling enligt tryckfrihetsförordningen.

Vad som sålunda framhållits bör enligt Lagrådets uppfattning komma till uttryck i lagtexten, lämpligen i ett andra stycket i 9 §. Vidare bör paragrafen förses med rubriken "Avgifter".

Förslaget till lag om ändring i skatteregisterlagen

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Finansdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 23 maj 1996

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden, Hjelm-Wallén, Freivalds, Wallström, Tham, Åsbrink, Schori, Blomberg, Andersson, Winberg, Uusmann, Ulvskog, Sundström, Lindh, Johansson, von Sydow, Klingvall, Åhnberg, Östros, Messing

Föredragande: statsrådet Östros

Regeringen beslutar propositionen 1995/96:217 Ändringar i lagen om aviseringsregister, m.m..